

Baruch z Mezbiže byl vnukem Ba'al Šemovým, vyrůstal dle legendy v domě rabiho Pinchase z Korece. Jako malý byl málomluvný, uzavřený a slova nauky neopakoval, ani když povyroste. O jeho dospívání se nedozvíme nic. Čas v jeho životě poskočil kupředu. Vypráví se o něm toto:

VTCHÁNOVĚ DOMĚ Po svatbě žil Baruch v domě svého tchána. Jeho další dva zeťové byli učené muži a stěžovali si, že se Baruch chová jinak než všichni ostatní: zatímco oni sedí nad knihami, Baruch spí, a když je vzhůru, zabývá se hloupostmi. Nakonec tchán rozhodl, že všechny tři vezme k Magidovi do Mezriče a celou věc mu předloží, aby ji posoudil. Na cestě posadili Barucha vedle vozky. Když chtěli v Mezriči vejít do Magidova domu, byl vpuštěn jen Baruch, ostatní museli počkat venku. Když je cadik nakonec pozval dovnitř, řekl: „Baruchel si počíná správně, neboť to, co považujete za hloupost, sleduje vysoké cíle a vede k velkému dílu.“ Na zpáteční cestě dostal Baruch nejlepší místo.²⁰⁵

Z tohoto příběhu není jasné, jaké „hlouposti“, jimiž se Baruch zabývá, sledují vysoké cíle, každopádně slova velkého Magida z Mezriče nebyla nijak zpochybněna a místo na kozlíku se domů vezl hezky v kočáře. Byl předurčen, tak jako jiní před ním i po něm, protože k tomu, aby se z malého chlapce stal svatý muž, cadik učitel, musí být jeden předurčen, i když musí samozřejmě pilně studovat nauku, bez níž se nelze obejít. A o tom vypráví další příběh:

JAK SE MÁ ČLOVĚK UČIT Žáci se ptali rabiho Barucha: „Jak se má člověk správně učit v Talmudu? Stojí tam: Abaji řekl to, Raba řekl ono. Zdá se, jako by Abaji pocházel z jednoho světa a Raba z druhého. Jak je pojmut oba zároveň a učit se od nich?“ Cadik odpověděl: „Kdo chce přijmout Abajiho slova, musí nejprve připoutat svou duši k Abajiho duši, pak pochopí slova v jejich pravdě tak, jak je říká sám Abaji. Chce-li však přijmout slova Rabova, musí připoutat svou duši

k jeho duši. To míní Talmud, když říká: „Pronáší-li někdo slovo jménem toho, kdo je vyřkl, pohnou se jeho rty v hrobě.“ Jako rty mrtvého mistra se pohnou jeho rty.“²⁰⁶

Z tohoto příběhu plynou dvě podstatné věci. První už byla zmíněna, když jsem citoval Mošeho ben Maimona a jeho výrok ve **Šmona praimim**: „A zvaž dobře, co já o této věci říkám, a věnuj tomu pozornost a porovnej s tím, co říkají jiní a vyvol si to nejlepší...“ Tak je dobré zvážít i slova Abajova i Rabova a ta či ona si z nich vybrat. Ale je tu ještě jedna věc, zasluhující pozornost: V Talmudu i v Mišně jsou někdy výroky uvedeny slovy: „Řekl rabi ten a ten slovy rabiho toho a toho...“ V akademickém světě bychom mluvili o citaci, i když se neuvádí, kdy ten či onen moudrý rabín onen výrok pronesl a kde jsou jeho slova zaznamenána. Každopádně je to jasný doklad o předávání tradice, ať už jde o předávání ústní Tóry, Mišny anebo traktátů z Talmudu, nebo, jak vyplývá z chasidských vyprávění, o předávání příběhů a legend. Fakt, že si můžeme vybrat to, co považujeme za nejlepší, svědčí o ryze demokratickém přístupu a snaze přimět žáky k samostatnému a kritickému myšlení.

Další významnou osobností chasidských osobností byl Dov Ber z Mezriče, řečený Velký Magid, o němž se říkalo, že měl na tři stovky žáků, a o jehož charakteru vypovídá hned první příběh, který z jeho života Martin Buber vybral. Jak jinak, začíná dětstvím:

RODOKMEN Když bylo rabi Berovi pět let, vypukl v domě jeho otce požár. Slyšel, jak matka nařiká, a zeptal se: „Maminko, musíme být tak smutní, že přijdeme o dům?“ „Nenařikám kvůli domu,“ řekla matka, „ale kvůli našemu rodokmenu, který shořel. Začínal rabim Jchananem Švarcem, mistrem Talmudu.“ „Co na tom,“ vykřiklo dítě. „já ti obstarám jiný rodokmen, který začíná mnou.“²⁰⁷

²⁰⁶ Tamtéž, str. 133

²⁰⁷ Tamtéž, str. 139

²⁰⁵ Martin Buber, *Chasidská vyprávění*, str. 130